

*Dimmalætting, 16. juni 2010
Georg L. Petersen*

Lagmanden under pres

ANALYSE: Kaj Leo Johannesen er under stort pres, efter hans udsagn om forfatningsforslaget og om hvalfangsten. Hans samarbejdspartnere i koalitionen vil mere eller mindre have, at han skal sluge kameler og erkende, at han er gået langt ud over sit mandat. Men presset på Socialdemokratiet og Folkeflokket er mindst lige så stort, som det er på lagmanden.

Lagmanden er kommet i internt modstrid i koalitionen på baggrund af sine udsagn om forfatningsforslaget og hvalfangsten på pressemødet efter rigsmødet i Skagen i weekenden.

Den danske regering har oplyst, at den ikke kan godtage forfatningsforslaget, som det foreligger, og efter pressemødet i Skagen udtalte Kaj Leo Johannesen, at dette ikke er et forslag fra koalitionen, at det bortfalder om kort tid, og at det ikke bliver fremlagt igen.

Dette faldt ikke i god jord herhjemme, for dette var ikke i overensstemmelse med opfattelsen hos lagmandens koalitionspartnere.

Men forfatningsforslaget blev ikke den eneste "bommert" fra lagmandens side i Skagen. På spørgsmålet om hvalfangst udtalte lagmanden, at det er i orden, at den danske regering står sammen med EU og ikke støtter færøske og grønlandske interesser.

Heller ikke dette var i overensstemmelse med opfattelsen hos lagmandens koalitionspartnere hjemme på Færøerne, men "sagt er sagt", og nu ved danskerne, hvad den færøske regeringsleder har udtalt, for det er kommet ud i de danske medier og i det politiske system.

Skal sluge kameler

Lagmandens problem er, at hverken Socialdemokratiet eller Folkeflokket tager del i hans synspunkter, som han offentliggjorte dem efter rigsmødet.

Derfor har der været meget aktivitet i lagmandens samarbejdspartier, siden dennes udsagn, og det, som det drejer sig om, er at finde ud af, hvordan situationen kan reddes i land igen. Helt præcist, hvad der skal ske, er det svært at få oplyst, men det virker som om Socialdemokratiet og Folkeflokket har planer om, at lagmanden skal trække i land igen i begge sager.

Det er på den anden side lettere sagt end gjort, for vælger lagmanden at udsende en erklæring, hvor der bliver udtalt, at han i virkeligheden ikke mente det, som han sagde pågældende dag, så sætter han først og fremmest sig selv i et dårligt lys, men det er ikke kun det. Han sår også stor tvivl om den siddende regerings troværdighed både indenlands og udenlands.

Trækker lagmanden i land, kan for eksempel danske politikere med rette stille spørgsmålstegn ved det, som Kaj Leo Johannesen siger i fremtiden. Har han tilstrækkelig mandat til det han siger?

Stak hovedet i en "Løkke"

Den politiske knibe hos Kaj Leo Johannesen havde også forbindelse til Danmark. Et er, at danske og færøske politikere er uenige om forfatningsforslaget, men det er i virkeligheden "blot" et indenrigsanliggende.

I den forstand er det værre med spørgsmålet om hvalfangsten, for det er ikke utænkeligt, at de signaler er modtaget uden for riget, og her kan det opfattes som om, at færinger nu godtager, at vi ikke får lov til at fange hvaler. Og skal lagmanden nu bakke i spørgsmålet, kan det så ikke tilsvarende betyde, at han på den måde lægger pres på den danske regering om at gøre det samme?

Og hvor stor er chancen f. eks. for, at den danske regering vil ændre holdning til spørgsmålet om hvalfangst, nu signalerne er kommet frem, at Danmark følger samme indstilling som EU, blot fordi lagmanden er kommet ud af kurs?

Vil den danske regering sætte sin troværdighed på spil af denne grund?

Derfor kan med rette sættes spørgsmålstegn ved, om Kaj Leo Johannesen i grundet ikke har stukket hovedet i en løkke, og at det kan blive vanskeligt at få det ud igen.

Koalitionen ejer problemet

Ligeegyldigt, om det i øjeblikket kan se ud som om, at Kaj Leo Johannesen ejer problemet, så ejer han ikke problemet alene.

Hvad forfatningsforslaget angår, ejer hele det politiske system del i problemet, for af den ene eller anden grund, er enigheden om forslaget ikke sikret. Og der er jo ikke tale om en sag for enten koalitionen eller oppositionen, og derfor rammer det hele det politiske system.

Selvom det samme tilsvarende delvist er gældende i spørgsmålet om hvalfangst, er situationen en smule anderledes, for dette er en sag som landsstyret skal have kontrol over, og her er kæden hoppet af hos lagmanden. Det er i første omgang lagmanden problem, men så sandelig også for Socialdemokratiet og Folkeflokket. De er lagmandens parlamentariske grundlag, og derfor er udsagn fra lagmanden også gældende for disse partier.

Men hvad bliver så enden på den problematik?

Ja, mulighederne er flere. Et er, at lagmanden kan vælge at trække i land. Derved kan han redde koalitionen og fortsætte, men det betyder enden for hans politiske troværdighed, ligesom det sætter stort spørgsmålstegn ved, hvem det i virkeligheden er, der har magten i koalitionen og her i landet i relation til omverdenen.

Et andet er, at han kan holde fast ved det, han har sagt, men da kan man med rette spørge Socialdemokratiet og Folkeflokket, om de kan fortsætte i koalitionen. Hele regeringsperioden har været præget af stridighed, og skal dette så være dråben, der får bægrene til at flyde over?

Hos lagmandens samarbejdspartier står valget i grunden mellem pest eller kolera. De kan vælge at lægge så stort pres på lagmanden, at han i grunden er tvunget til at udskrive valg, eller også må de selv vælge at sluge kameler. Og den kost er svær at sluge.

Hverken lagmanden eller de øvrige landsstyreparter har særlig meget troværdighed at give af.